

Cathelijne Broers - Foto: Valentina Vos

'De blik naar buiten'

Directeur Cathelijne Broers
(Cultuurfonds) over het kraken
van het systeem

Door: Bert Koopman

12-03-2026

Vermogensfondsen Interview

Het Cultuurfonds – wijd vertakt in de provincies en gemeenten – wil het besteedbaar budget oprekken met €10 mln tot € 60 mln per jaar. Dit blijkt uit een vraagggesprek met directeur Cathelijne Broers aan de vooravond van de gemeenteraadsverkiezingen. De komende jaren staan verdieping, versterking en dus ook groei centraal bij 's lands grootste private cultuurfonds.

Een maandagmiddag aan de Da Costakade in Amsterdam. We zijn in De Nieuwe Liefde, eertijds een wijnpakhuys, voor een interview met Cathelijne Broers. Sinds 2011 is dit voormalige pakhuys een modern, licht en open gebouw met zalen en kantoren. In de kamer van de directeur van het Cultuurfonds hangt de *Giant*, een intrigerend werk uit 2021 van Emma Steensma. We zien een reus in een stoffen pak op een autoweg in een bergachtig landschap.

Het Cultuurfonds steunt – dankzij donateurs, schenkers en partners – jaarlijks ruim 4.000 projecten in Nederland, Suriname en het Caribisch deel van het Koninkrijk. Het fonds is sterk vertegenwoordigd in provincies en gemeenten. De grootste van de 342 Nederlandse gemeenten hebben 45 raadsleden, de kleinste 9. Veel nieuwe raadsleden betreden na 18 maart een versplinterd politiek landschap. Niet per se allemaal cultuurliefhebbers.

Er is meer. Bij veel gemeenten is – afgezien van bezuinigingen en extra taken – sowieso sprake van onderbesteding door slechte timing. Uit onderzoek van de Vereniging van Rekenkamers blijkt dat het opstellen van gemeentelijke begrotingen vaak gepaard gaat met de fatale combinatie van planningsoptimisme en capaciteitsproblemen. Met als gevolg onnodige vertraging van geplande culturele voorzieningen, sportcomplexen of schoolgebouwen.

Hoe ziet u de komende gemeenteraadsverkiezingen?

Broers: 'In het nieuwe Haagse regeerakkoord staat weliswaar niets over bezuinigingen op cultuur, maar er staat evenmin dat er geld bijkomt voor cultuur. Als je niet indexeert, bezuinig je toch. Twee derde van het publieke geld voor cultuur komt uit de gemeenten. Daar wordt flink bezuinigd want gemeenten hebben minder geld en cultuur is niet verankerd in de zorgplicht. In tegenstelling tot bijvoorbeeld onderwijs en zorg.'

En dus?

'Houd het cultuurbudget in de gemeenten overeind en kijk holistisch. Alles wat een gemeente wil heeft cultuur in zich: leren over het verleden, het gesprek met elkaar aangaan, *community building*, sociale cohesie et cetera. Cultuur en zorg gaan goed samen. Teken en zingen is het beste dat patiënten met dementie of Parkinson kan overkomen. In Zwitserland krijg je een museumkaart als je depressief bent. Maar extra zorggeld mag niet uit het cultuurpotje komen.'

U stuurde Den Haag samen met andere fondsen een brandbrief?

'Met Fonds21, VSBfonds en de VandenEnde Foundation hebben we onlangs de noodklok geluid over uitblijvende overheidsplannen en investeringen in de culturele sector. Wij drongen er bij de politieke leiders van de minderheidscoalitie – D66, CDA en VVD – op aan dat de rijksbijdrage aan kunst en cultuur met € 250 mln per jaar wordt verhoogd en relevante fiscale regelingen behouden blijven. Wie democratie wil beschermen investeert in cultuur.'

Dan: 'Het cultuurbudget van de overheid is gedaald van 0,47% van de rijksbegroting in 2005 naar 0,35% in 2025. Als gevolg daarvan is voor de cultuursector jaarlijks € 500 mln minder publiek geld beschikbaar. Deze € 250 mln is eigenlijk een doekje voor het bloeden, een minimaal noodzakelijke investering van de overheid. Er is meer nodig. Dit kan door uitgekiende wetgeving en fiscale maatregelen die particuliere donaties aan cultuur stimuleren.'

Wat kunnen grote fondsen betekenen?

‘De vier fondsen investeren samen jaarlijks circa € 100 mln aan particulier geld in de cultuursector. Maar het culturele fundament blijft een taak van de overheid. De geldstroom vanuit de private fondsen is aanvullend bedoeld en kan én mag nooit veranderen in een geldstroom die overheidssubsidie vervangt. Wij zijn er voor de vernieuwing en het bereiken van brede doelgroepen. Dat zijn belangrijke doelstellingen van het Cultuurfonds.’

‘We zitten sowieso in het decennium van samenwerken, ook op het vlak van andere maatschappelijke vraagstukken. Door samen te werken kunnen private fondsen en Rijksfondsen de opgave samen aangaan. Wij proberen nu met andere private fondsen het systeem te kraken en bijvoorbeeld met garantiestellingen ervoor te zorgen dat avontuurlijk theater door heel Nederland te zien is. Dat is onze uitgestoken hand naar de cultuursector. We zijn in de filantropie ten slotte één fondsenfamilie en willen ook samenwerken overheden en bedrijven.’

Hoe staat het Cultuurfonds ervoor?

‘Het Meerjarenbeleidsplan 2026 – 2029 rept van een focus op twee hoofddoelen: Het versterken van de publieksgerichte cultuuractiviteiten zodat zoveel mogelijk mensen cultuur kunnen ervaren en beleven. En daarnaast het werven van meer middelen onder particulieren en samenwerkingen om samen te investeren in het ondersteunen van de cultuursector omdat een sterke, bloeiende sector volgens het Cultuurfonds nodig is om nieuwe verhalen, perspectieven en context te bieden aan onze samenleving.’

‘We zijn een hybride fonds, we zijn er voor aanvragers en schenkers. Onze speerpunt: het Cultuurfonds zo toegankelijk mogelijk maken. Daartoe hebben we het fonds in de afgelopen twee jaar “ontregeld”. Er zijn zoveel mogelijk regelingen weggehaald en bij aanvragen zijn we teruggegaan van driehonderd criteria naar vijf voor het hele fonds in alle disciplines en alle provincies. Onze grootste impactdoelen zijn: participatie, verdieping, verbinding en educatie.’

‘We zijn dus meer gespitst op het perspectief van de aanvrager. Voor de aanvragers is de “bewijslast” naar beneden gegaan. Als je in Groningen een instrument van € 750 aanvraagt voor het leerorkest hoef je allen een rekeningnummer en een KvK-nummer te uploaden. Vraag je € 25.000 aan voor een groot project of een ton voor een nieuwe museumvleugel dan vragen we uiteraard wat meer. Daarnaast steunen we tegenwoordig ook individuele makers.’

‘Verder kijken we naar de buitenwereld in een poging om ons als fonds voortdurend aan te passen. Naast onze vaste disciplines hebben we het domein “Interdisciplinair” in de verwachting dat over vijf jaar veel kunst en cultuur interdisciplinair is. Daarnaast willen we zoveel mogelijk in gesprek komen met schenkers en mensen die nalaten. De vraag is hoe je met deze mensen in een goed gesprek komt. *Storytelling* kan daar een belangrijke rol bij spelen.’

Waar bent u trots op?

‘Ik ben er trots op dat ik directeur ben van een groot hybride fonds. Er komen hier twee ambities samen waarmee ik ook te maken had bij vorige banen: werven en mogelijk maken. Beide aspecten waren aan de orde in mijn tijd als directeur bij de toenmalige Hermitage Amsterdam (nu H’ART museum – Red.) en de Nieuwe Kerk. Ik ben blij met onze nieuwe manier van communiceren. En op het feit dat we de blik naar buiten hebben en zien wat de sector nodig heeft.’

Het ge
Esmeij
in de f
Weten
Cultuu
fonds

Esmeij
Daarv
beoor
paster
Zo we

Broers
Bij dez
van ar
klassie
succes

Hoe is

Broers
Meurs
werke
Develo
werkz
advise

En de

‘Nieuw
Daarv
beschi

ional

t

ren.
en
elen.

liefd.
nd
l

line

als

gen.

de

plank te blijven liggen. Het geld is afkomstig uit de verkoop van een voormalig kantoorpand van het Cultuurfonds in de grachtengordel.’

Hoe solvabel is het Cultuurfonds?

‘We zijn met een eigen vermogen van ruim € 80 mln en een huidig jaarbudget van € 50 mln financieel een gezond fonds. In de afgelopen jaren ontvingen we jaarlijks 3.500 tot 4.000 aanvragen en we zeiden weinig “nee”. Vorig jaar kregen we 6.000 aanvragen waarvan we er 4.195 konden honoreren. In sommige gevallen was ons geld in het najaar al op. Dat zag je ook bij het Amsterdams Fonds voor de Kunsten en de VandenEnde Foundation. Een teken aan de wand. Er wordt een steeds groter beroep gedaan op filantropische fondsen.’

Tot slot

Aan het eind van het interview gaat het over beeldvorming. Terwijl de filantropie in Nederland effectiever, transparanter en toegankelijker is geworden, suggereert de beeldvorming soms iets anders. Te weten een sector waarin rijken hun eigen hobby's najagen en aldus bijdragen aan versplintering. Dat is een beeld waar Broers vanaf wil. Hoe? Door een sonoor tegengeluid te laten resoneren samen met brancheorganisaties en andere relevante partijen.’

Nog één keer valt het oog op de *Giant* van Emma Steenstra, ooit aangekocht door het Cultuurfonds. Steenstra wist met een fotoserie van deze thematiek door te dringen tot All Street Gallery in New York. Hedendaagse kunst behoeft soms een toelichting. Steensma zelf beschrijft de *Giant* als de verbeelding van de absentie van frictie die kan leiden tot depressiviteit. ‘Dit fenomeen wordt versterkt door te veel in de gladde, gecureerde online wereld te leven’, aldus de maker desgevraagd.

<https://cultuurfonds.nl/>

Over het Cultuurfonds in transitie

In 2021 zette het Cultuurfonds een nieuwe koers in: het vergroten van de toegankelijkheid om het budget ten volle te benutten. Er kwam een nieuwe ‘merkidentiteit’ (Cultuurfonds in plaats van Prins Bernhard Cultuurfonds) en het kantoor verhuisde van de grachtengordel naar stadsdeel West. Het aantal aanvragen steeg van 4.000 in 2022 tot ruim 6.000 in 2025.

Het toegekende budget groeide van € 35 naar € 50 mln. Het Cultuurfonds ondersteunt een breed scala aan disciplines, waaronder muziek, theater, dans, film, beeldende kunst, erfgoed, natuur, geschiedenis en letteren. Daarnaast financiert het fonds sinds kort ook ontwikkeling en projecten van individuele kunstenaars. En jaarlijks voor ruim € 3 mln aan beurzen voor WO-, HBO- en MBO-studenten. Daarbij ligt de scope breder dan alleen op cultuur, maar ook op kwaliteit, verbinding en maatschappelijke impact.

Intussen is de cultuurparticipatie in Nederland terug op het niveau van vóór de coronapandemie. Volgens het CBS en de Boekmanstichting nam 91 procent van de Nederlanders van 6 jaar en ouder in 2024 deel aan ten minste één culturele activiteit. Tijdens de coronajaren lag dit aandeel lager (77 procent in 2020 en 88 procent in 2022). Alleen het filmbezoek is nog niet terug op het niveau van vóór corona.

Over de ambities van het Cultuurfonds in de periode 2026 – 2029

In 2029 wil het Cultuurfonds jaarlijks € 60 mln besteedbaar budget kunnen gaan uitgeven. Om dit te bereiken zet het fonds in de komende jaren in op het werven van grote schenkers en nalatenschappen alsook het verduurzamen van bestaande relaties met gevers. Ook onderzoekt het fonds de financiële ruimte voor meer impact en duurzame vermogensontwikkeling. De missie wordt krachtig en dus missie gedreven uitgedragen aan twee ‘kerndoelgroepen’: (potentiële) schenkers en aanvragers.

De komende jaren staan voor ‘verdieping, versterking en groei’. Niet alleen van het Cultuurfonds, ook van zijn maatschappelijke betekenis. Want in een tijd van politieke en maatschappelijke onrust, bezuinigingen en toenemende druk op de cultuursector zijn visie en missie van het Cultuurfonds naar eigen zeggen ‘urgenter dan ooit’. Anders gezegd: ‘Juist nu is cultuur van levensbelang. De plaats waar mensen ervaren wat hen verbindt, ook als ze verschillen.’

Missie en visie van het Cultuurfonds luiden aldus: cultuur is onmisbaar voor een veerkrachtige samenleving. Het brengt mensen samen, opent nieuwe perspectieven en geeft betekenis aan het leven. Daarom maakt het Cultuurfonds cultuur toegankelijk voor iedereen, en steunt het fonds cultuur in al haar vormen: ‘van groot tot klein, van straat tot podium en van erfgoed tot experiment’. Dit resulteert in vijf kernwaarden en zes strategische pijlers.

De kernwaarden – volgens het Cultuurfonds voortbouwend op ‘een stevig fundament van deskundigheid’ – zijn als volgt geformuleerd. ‘We zijn ambitieus, wendbaar, optimistisch, betrouwbaar en toegankelijk.’ Deze kernwaarden zijn de basis van de ambities van de organisatie om ‘als krachtig (fondsenwervend) fonds blijvend verschil te maken – voor cultuur en voor de samenleving als geheel’.

Strategische pijlers:

- Samenwerken aan één missie
- Doelgericht investeren
- Impact als kompas
- Bundelen van krachten
- Inclusie als grondhouding
- Data gedreven en toekomstgericht
- Betrokken en lerende medewerkers

Over de auteurs

<https://www.wereldvanfilantropie.nl/nieuws/de-blik-naar-buiten-gericht>

© This is an open access article distributed under the terms of the CC BY-NC-ND 4.0 license
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Bert Koopman is hoofdredacteur van het journalistieke platform Wereld van Filantropie (online, print, events)

Abonneer je op ons gratis Journaal:

E-mail adres

Schrijf je in